Aan: Leden Gemeenteraad Borne
c.c. College van Burgemeester en wethouders

Datum: 8 september 2024
Betreft: Budgetrapportage 2024

Van: N. Busger op Vollenbroek

Geachte leden van de gemeenteraad Borne,

Bijgaand treft u aan enige aanvullende informatie behorende bij de aangeboden budgetrapportage 2024 (Berap 2024). Indien deze informatie nog eventuele vragen oproept, ben ik gaarne bereid enige toelichting te geven.

Deze keer wil ik het graag kort houden en beperk ik mijn opmerkingen tot een viertal onderwerpen.

1. Totaalbeeld (inclusief resultaten voorgaande jaren)
2. Inclusieve samenleving
3. Financieel Gezond
4. Verloop reservepositie

Ad 1. Totaalbeeld
In bijlage 1 zijn de detailcijfers van de afgelopen jaren opgenomen alsmede de vergelijkbare cijfers over 2024. Zoals u van ons (BOP/NBoV) gewend bent, presenteren wij graag meerjarige cijfers ZONDER de toevallige/bijzondere activiteiten. Over de afgelopen jaren betrof dit o.a. de opschoning van de GREX (opsplitsing Bornsche Maten in 2021), éénmalige baten Cogas (2021), baten/lasten Energietoeslag (2022/2023) en resultaten Oekraïense vluchtelingen (2022 t/m 2024). Op deze manier kunnen we cijfers presenteren die onderling over de afgelopen jaren vergelijkbaar zijn (reguliere taken). Verder laten wij voor de resultaatbepaling de mutaties uit reserves (onttrekkingen resp. toevoegingen) buiten beschouwing. Naar onze/mijn mening betreffen dit “GEEN echte” inkomsten en/of uitgaven maar slechts een verschuiving van het resultaat over de jaren. Het Ministerie van BZK laat bij de presentatie van de ratio’s op de website “findo” deze middelen ook buiten beschouwing. BDO gaat bij de benchmark van de Nederlandse gemeenten ook uit van jaarresultaten exclusief deze middelen. Indien we dit in ogenschouw nemen komen beduidend andere jaarresultaten naar voren. Voor 2024 presenteert het College van B&W een positief resultaat van k€ 848. Uitgaande van de huidige gepresenteerde cijfers kom ik uit op een **tekort van M€ 7,5** (!). Dit grote verschil wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de mutatie uit reserves (ik voorzie nl. een mutatie van M€ 8,4). Dit houdt nauw verband met de opmerkingen onder punt 4 (Verloop reservepositie).

Ad 2. Inclusieve samenleving.
In de Berap 2024 wordt een prognosesaldo genoemd van k€ 32.996. In de begroting was nog een (begroot) saldo opgenomen van k€ 30.215. Dit betekent dus een verslechtering van k€ 2.781. Bij de behandeling van de jaarrekening 2023 (juni 2024) heb ik bij mijn inspreekmogelijkheid hier reeds op geattendeerd. Mijn advies is dan ook dat bij de aanbieding van de meerjarenbegroting 2025-2028 hier extra aandacht voor wordt gevraagd opdat tijdig een juist beeld wordt verkregen van dit (deel-) resultaat voor de komende jaren.

Ad. 3 Financieel Gezond

Met ingang van Begroting 2024 is een nieuw onderdeel opgenomen binnen programma "Bestuur en samenleving" nl. Organisatie. Hier zijn vanaf 2024 een groot deel van de overheadkosten gepresenteerd. Volgens de ministeriële richtlijnen (BBV) dienen (voor de onderlinge vergelijking) de totale overheadkosten zichtbaar gemaakt te worden. Reeds bij de behandeling van de begroting 2024 hebben wij (ik) geconstateerd (én benoemd) dat het College van B&W in dit geval "hinkt op twee gedachten". Van de ene kant wenst men graag deze (personeels-)kosten onder te brengen bij de organisatie en anderzijds is het college van B&W gehouden aan separate presentatie van de gehele omvang van de overheadkosten. Om dit op te lossen kan het college dit toegerekende bedrag expliciet zichtbaar maken. In eerdere adviezen hebben wij reeds melding gemaakt van de jaarlijkse stijging van de overheadkosten. Vanaf 2018 (tot 2027) zijn de gemiddelde overheadkosten jaarlijks met k€ 1.418 toegenomen. Over de eerste jaren (2018 t/m 2023) was de jaarlijkse toename nog "slechts" k€ 746 per jaar. Voor de begrotingsjaren vanaf 2024 (t/m 2027) is jaarlijkse voorziene toename becijferd op gemiddeld k€ 2.258 (!). Mijn advies is om de stijging van de overheadkosten separaat te monitoren.

Ad 4. Verloop reservepositie

In bijlage 2 zijn de verschillende presentaties van het resultaat opgenomen. Bij de jaarlijkse budget-rapportages (Berap) wordt door het College van B&W GEEN inzage gegeven van de omvang van de mutaties in de reserves (onttrekkingen resp. toevoegingen). Voor de afgelopen jaren is getracht de detailcijfers van het programma "Financieel Gezond" consequent in beeld te brengen. Voor 2024 krijgen we nu te maken met een forse negatieve "last" om aansluiting te houden met de totale omvang van de kosten van dit onderdeel (heeft dit betrekking op toerekening aan Organisatie?). Aangezien hierover geen informatie wordt verstrekt in de huidige Berap, zijn de cijfers uit "primaire begroting" gehandhaafd voor de "actuele begroting" en de Prognosecijfers". Ook de omvang van de "overhead" wordt voorlopig gelijk gehouden aan de "Primaire begroting". In de Berap wordt vervolgens aangegeven dat de meeste mutaties naar de actuele begroting worden afgedekt via middelen uit de Beleidsreserve (lees: onttrekking). Aangezien totaalbedragen zijn aangegeven, kan nu een saldo worden bepaald voor de mutatie reserve. In bijlage 2 zijn deze berekende onttrekkingen zichtbaar gemaakt voor het verloop van de reservepositie. Bij de jaarrekening 2024 kan worden bezien in hoeverre deze inschattingen (achteraf) juist bleken te zijn. Indien we kijken naar bijlage 1 van mijn inspreek-mogelijkheid bij jaarrekening 2023 (zie iBaps raadsvergadering 27 juni 2024), kunnen we constateren dat mijn inschattingen bij de Berap 2023 voor wat betreft onttrekkingen en toevoegingen redelijk overeenkomen met de definitieve cijfers uit de jaarrekening 2023.

Eindconclusie:

Ook nu wil ik graag afsluiten **met dezelfde soort opmerking zoals ik die gemaakt heb bij mijn inspreekmogelijkheid. Het College van B&W presenteert nu in de Berap 2024 een mooi rooskleurig beeld (een plus van k€ 848). Dit is echter mogelijk gemaakt via een onttrekking van M€ 8,4 (!). Deze vermindering (lees: verslechtering) van de reservepositie wordt (helaas) in het geheel niet zichtbaar gemaakt. Dat is niet alleen jammer, maar ook riskant. Zeker met de ravijnjaren in het verschiet, is een afdoende reservepositie juist heel belangrijk. Voor de gemeenteraadsleden is het dan ook evident dat vroegtijdig inzicht wordt verkregen in het juiste verloop van de reserve.**

Programmabegroting 2021-2024

Bijlage 1.a

			Jaarrek. 2021	Jaarrek. 2022	Jaarrek. 2023	Prim. Begr. 2024	BERAP 2024 Act.Begr. 2024	BERAP 2024 Progn. 2024
Wonen en Leven	BATEN	**Wonen en Leven**						
		Wonen en bouwen	593	1.072	1.370	450	675	675
		Ruimtelijke ontwikkeling	25	58	27	28	28	28
		Mobiliteit en infrastructuur	77	526	85	26	26	26
		Openbare ruimte	1.932	2.011	2.120	2.281	2.281	2.307
		Totaal van de Baten	**2.627**	**3.667**	**3.602**	**2.785**	**3.010**	**3.036**
	LASTEN	Wonen en bouwen	1.117	1.513	2.216	1.248	1.648	1.832
		Ruimtelijke ontwikkeling	373	380	380	363	363	463
		Mobiliteit en infrastructuur	3.571	2.858	2.826	2.933	2.970	2.968
		Openbare ruimte	3.054	3.146	3.398	3.811	3.861	3.829
		Totaal van de Lasten	**8.115**	**7.897**	**8.820**	**8.355**	**8.842**	**9.092**
		Saldo	**-5.488**	**-4.230**	**-5.218**	**-5.570**	**-5.832**	**-6.056**
		Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
		Resultaat Wonen en Leven	**-5.488**	**-4.230**	**-5.218**	**-5.570**	**-5.832**	**-6.056**
Duurzame toekomst	BATEN	**Duurzame toekomst**						
		Energietransitie	213	217	208	430	430	887
		Circulaire economie	2.692	2.634	2.794	2.870	2.870	2.870
		Klimaat adaptatie	-	-				
		Natuur, milieu en landschap	308	761	172	-	-	-
		Bedrijvigheid & ondernemers	566	11	11	46	46	46
		Vrijetijdseconomie	12	33	62			
		Totaal van de Baten	**3.791**	**3.656**	**3.247**	**3.346**	**3.346**	**3.803**
	LASTEN	Energietransitie	294	187	496	902	902	1.139
		Circulaire economie	2.085	2.036	2.178	2.233	2.233	2.327
		Klimaat adaptatie	-	-		-		
		Natuur, milieu en landschap	931	1.574	1.237	833	833	1.026
		Bedrijvigheid & ondernemers	331	378	382	324	324	329
		Vrijetijdseconomie	422	422	304	292	317	337
		Totaal van de Lasten	**4.063**	**4.597**	**4.597**	**4.584**	**4.609**	**5.158**
		Saldo	**-272**	**-941**	**-1.350**	**-1.238**	**-1.263**	**-1.355**
		Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-
		Resultaat Duurzame toekomst	**-272**	**-941**	**-1.350**	**-1.238**	**-1.263**	**-1.355**
Inclusieve samenleving	BATEN	**Inclusieve samenleving**						
		Voorz.Maatschappelijke onderst.	261	232	303	277	277	277
		Algemene voorzieningen	10	40	54	48	48	71
		Gezondheid	10	66	213	219	219	219
		Inburgering en vluchtelingen	3	43	330	214	214	812
		Jeugd	28	424	257	88	88	381
		Onderwijs	245	308	577	351	351	355
		Cultuur	5	9	14	11	11	11
		Sport	2.115	1.433	1.961	1.659	1.659	1.540
		Werk en inkomen excl. Energietoeslag '22/'23	5.691	3.027	4.174	5.581	5.581	6.253
		Totaal van de Baten	**8.368**	**5.582**	**7.883**	**8.448**	**8.448**	**9.919**
	LASTEN	Voorz.Maatschappelijke onderst.	6.752	6.696	7.471	7.349	7.464	8.032
		Algemene voorzieningen	1.563	1.758	1.892	1.878	1.945	2.100
		Gezondheid	1.044	1.124	1.415	1.441	1.441	1.538
		Inburgering en vluchtelingen	109	145	466	344	344	265
		Jeugd	9.343	8.551	9.474	8.817	8.967	9.776
		Onderwijs	2.423	2.590	2.931	2.935	2.937	3.074
		Cultuur	789	827	795	764	836	928
		Sport	4.207	4.817	4.941	4.157	4.910	4.960
		Werk en inkomen excl. Energietoeslag '22/'23	10.932	10.385	11.258	10.978	10.978	12.242
		Totaal van de Lasten	**37.162**	**36.893**	**40.643**	**38.663**	**39.822**	**42.915**
		Saldo	**-28.794**	**-31.311**	**-32.760**	**-30.215**	**-31.374**	**-32.996**
		Resultaat Inclusieve samenleving	**-28.794**	**-31.311**	**-32.760**	**-30.215**	**-31.374**	**-32.996**

Bijlage 1.b

			Jaarrek. 2021	Jaarrek. 2022	Jaarrek. 2023	Begr. 2024	Act.Begr. 2024	Progn. 2024
Bestuur en samenleving		**Bestuur en samenleving**						
	BATEN	Organisatie		-		21	21	39
		Bestuur	82	267	198			
		Participatie en communicatie	-	-	-			
		Dienstverlening en digitalisering	451	472	403	486	486	582
		Veiligheid en openbare orde	-	-	-			
		Vergunning, Toezicht en Handhaving	72	3	11			
		Totaal van de Baten	**605**	**742**	**612**	**507**	**507**	**621**
	LASTEN	Organisatie		-		9.465	9.685	11.545
		Bestuur	1.512	1.467	1.702	1.406	1.406	1.435
		Participatie en communicatie	26	32	42	69	69	69
		Dienstverlening en digitalisering	1.212	1.284	1.293	1.316	1.316	1.395
		Veiligheid en openbare orde	1.660	1.736	2.425	1.977	1.977	2.489
		Vergunning, Toezicht en Handhaving	104	57	55	52	52	52
		Totaal van de Lasten	**4.514**	**4.576**	**5.517**	**14.285**	**14.505**	**16.985**
		Saldo	**-3.909**	**-3.834**	**-4.905**	**-13.778**	**-13.998**	**-16.364**
		Resultaat Bestuur en samenleving	**-3.909**	**-3.834**	**-4.905**	**-13.778**	**-13.998**	**-16.364**
Financieel gezond	BATEN	**Financieel gezond**			pag.78 & 86			
		Financiën — Restant pagina 34 (&75)	891	1.103	2.496	1.764	1.764	1.764
		pagina 75 — *Algemene uitkering*	*37.331*	*42.605*	*43.497*	*45.214*	*45.916*	*45.916*
		pagina 75 — *Lokale heffingen*	*7.137*	*6.917*	*6.883*	*8.193*	*8.593*	*8.593*
		pagina 75 — *Dividend (2021 excl. Cogas)*	*1.061*	*1.292*	*1.646*	*1.122*	*1.150*	*1.150*
		pagina 75 — *Saldo fin.functie*	*-41*	*-112*	*-22*	*-344*	*-154*	*-154*
		pagina 75 — *Onttrekking reserves*	*6.267*	*5.529*	*13.088*	*6.874*	*8.918*	*9.818*
		Vastgoed	1.101	795	894	1.146	1.146	692
		Grondzaken — 2021; Bornsche Maten	1.237	3.706	3.943	1.977	1.977	1.977
		Totaal van de Baten (pag.34)	**54.984**	**61.835**	**72.425**	**65.946**	**69.310**	**69.756**
	LASTEN	Financiën — Restant pagina 34 (&75)	868	331	1.098	-4.829	-4.829	-4.829
		pagina 75 — *Onvoorzien*	*-*	*15*		15	15	15
		pagina 75 — *Vpb*		*770*	-466		-	-
		pagina 75 — *Overhead*	*7.640*	*8.526*	9.638	10.736	10.736	10.736
		pagina 75 — *Toevoeging reserves*	*7.024*	*4.305*	9.286	3.250	6.120	1.432
		Vastgoed	1.916	1.994	2.102	2.824	2.824	2.802
		Grondzaken — 2021; Bornsche Maten	987	4.625	5.095	1.977	1.977	1.977
		Totaal van de Lasten (pag. 34)	**18.435**	**20.566**	**26.753**	**13.973**	**16.843**	**12.133**
		Saldo	**36.549**	**41.269**	**45.672**	**51.973**	**52.467**	**57.623**
		Resultaat Financieel gezond	**36.549**	**41.269**	**45.672**	**51.973**	**52.467**	**57.623**

			Jaarrek. 2021	Jaarrek. 2022	Jaarrek. 2023	Begr. 2024	Act.Begr. 2024	Progn. 2024
BORNE TOTAALBEELD	RESULTAAT	Resultaat Wonen en Leven	-5.488	-4.230	-5.218	-5.570	-5.832	-6.056
		Resultaat Duurzame toekomst	-272	-941	-1.350	-1.238	-1.263	-1.355
		Resultaat Inclusieve samenleving	-28.794	-31.311	-32.760	-30.215	-31.374	-32.996
		Resultaat Bestuur en samenleving	-3.909	-3.834	-4.905	-13.778	-13.998	-16.364
		Resultaat Financieel gezond	36.549	41.269	45.672	51.973	52.467	57.623
		TOTAAL GENERAAL B&W (ex. Bijz. result.)	**-1.914**	**953**	**1.439**	**1.172**	**-**	**852**
		Onttrekking reserves (Baten)	6.267	5.529	13.088	6.874	8.918	9.818
		Toevoeging reserves (Lasten)	7.024	4.305	9.286	3.250	6.120	1.432
		Mutaties reserves	**-757**	**1.224**	**3.802**	**3.624**	**2.798**	**8.386**
		RESULTAAT BATEN -/- LASTEN (BOP)	**-1.157**	**-271**	**-2.363**	**-2.452**	**-2.798**	**-7.534**
		Toekomstige resultaten BDO-rapport (Jaarrek. 2022)		**-8.323**		**-2.452**		
		TOTAAL GENERAAL B&W (ex. Bijz. result.)	-1.914	953	1.439			
		19.354 / *-9.109*	*10.245*			**Oekr.Vl. 2024**		
		Baten / *Lasten*	*2.432*			Baten	*7.000*	
		7.418 / *-4.650*		*2.768*	*4.625*			
		1.700 / *-1.200*		*500*	-			
		Totaal Bijz. resultaat	12.677	3.268	4.625			
		TOTAAL GENERAAL B&W (in. Bijz. result.)	***10.763***	***4.221***	***6.064***			

Bijlage 2

Reserve- & Resultaatverloop B&W vs BOP 2021-2024

		B&W	BOP
Beginstand 1-1-2021 (= eindstand 31-12-2020)		25.200	25.200
Af: Onttrekkingen B&W	2021	-6.267	
Bij: Toevoegingen B&W		7.024	
Per saldo mutatie reserve Onttr./Toev.		757	
Resultaat B&W (incl. Bijz. Resultaat)		10.763	
Structureel resultaat BOP			-1.157
Bijzonder resultaat BOP			12.677
Totaal mutatie reserve		11.520	11.520
Eindstand per 31-12-2021		**36.720**	**36.720**
Af: Onttrekkingen B&W	2022	-5.529	
Bij: Toevoegingen B&W		4.305	
Per saldo mutatie reserve Onttr./Toev.		-1.224	
Resultaat B&W (incl. Bijz. Resultaat)		4.221	
Structureel resultaat BOP			-271
Bijzonder resultaat BOP			3.268
Totaal mutatie reserve		2.997	2.997
Eindstand per 31-12-2022		**39.717**	**39.717**
Af: Onttrekkingen B&W	2023	-13.088	
Bij: Toevoegingen B&W		9.286	
Per saldo mutatie reserve Onttr./Toev.		-3.802	
Resultaat B&W (incl. Bijz. Resultaat)		6.064	
Structureel resultaat BOP			-2.363
Bijzonder resultaat BOP			4.625
Totaal mutatie reserve		2.262	2.262
Eindstand per 31-12-2023		**41.979**	**41.979**

Beeld/visie B&W	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Beginsaldo	25.200	36.720	39.717	41.979
Mutaties resereves (saldo onttr. -/- toevoegingen	757	-1.224	-3.802	-8.386
Resultaat B&W	10.763	4.221	6.064	852
Eindsaldo	36.720	39.717	41.979	34.445

Beeld/visie BOP/NBoV	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Beginsaldo	25.200	36.720	39.717	41.979
Structureel resultaat (reguliere bedrijfsvoering)	-1.157	-271	-2.363	-7.534
Bijzondere resultaten	12.677	3.268	4.625	-
Eindsaldo	36.720	39.717	41.979	34.445